

Передумови та перспективи розвитку будівельного комплексу України

Т. Є. ОДАРЕНКО

Харківська національна академія міського господарства

Будівельний комплекс тісно пов'язаний з усіма галузями господарства. За його участю створюється більшість основних виробничих і невиробничих фондів. Будівництво - головна ланка комплексу. Тут створюються основні фонди господарства. Від інших галузей будівництво відрізняється своєю продукцією (будівлі), яка є нерухомою, великогабаритною.

За призначенням будівництво поділяють на промислове (заводи, фабрики), гідротехнічне (ГЕС, водосховища, канали), енергетичне (електростанції, електромережі), транспортне (автомобільні, залізничні шляхи, аеропорти, трубопроводи), сільське (спорудження ферм, елеваторів).

Промисловість будівельних матеріалів - комплекс галузей у складі важкої промисловості, які виготовляють матеріали, деталі й конструкції для всіх видів будівництва. До неї належать галузі, цементна, азбестоцементних виробів, збірних залізобетонних і бетонних конструкцій та виробів, стінових матеріалів, будівельної кераміки, будівельних матеріалів та виробів з полімерної сировини, нерудних будівельних матеріалів, пористих заповнювачів та ін.

Україна багата на природну будівельну сировину: вогнетривкі глини, каоліни, кварцити, будівельний камінь тощо. Галузь виробляє матеріали, деталі й конструкції для всіх видів будівництва. Основна її продукція - стінові (цегла, бетонні й гіпсобетонні панелі, шлакоблоки), в'язучі (цемент, вапно, будівельний гіпс), покрівельні (черепиця, шифер, голь, руберойд), оздоблювальні, облицювальні, ізоляційні матеріали, будівельне скло, збірний залізобетон і бетон, покрівельні кераміка і фаянс, санітарно-технічні вироби тощо.

Промисловість будівельних матеріалів розвивається під впливом двох чинників - сировинного і споживчого, тому розміщення її залежить від переважання хоча б одного з них. Залежно від потреб будівництва і стадій технологічного процесу виділяють підприємства і виробництва, що орієнтуються на сировинні райони, наприклад, видобуток і первинна обробка сировини (піску, гравію, щебеню, бутового каменю тощо), виробництво в'язучих (цементу, вапна, гіпсу) і стінових матеріалів, а також ті, що тяжіють до споживача (виробництво залізобетонних конструкцій, шиферу, будівельного і віконного скла тощо).

Найбільші центри промисловості будівельних матеріалів - Київ, Харків, Одеса, Дніпропетровськ, Кривий Ріг, Запоріжжя, Донецьк, Маріуполь.

Промисловість будівельних матеріалів відзначається складністю галузевої структури. Найважливішими підгалузями є виробництво стінових, рулонних покрівельних і гідроізоляційних матеріалів, азбестоцементних труб і шиферу, видобуток і переробка нерудних будівельних матеріалів, цементна промисловість, виробництво будівельної кераміки. На них припадає понад

80% усієї продукції та майже 90% зайнятих у будівельній промисловості.

Для виробництва будівельних матеріалів дедалі ширше використовують вторинні мінеральні відходи промисловості - розкриті породи родовищ, продукти збагачення руд та вугілля тощо.

Подальший розвиток галузі має бути спрямований на зростання обсягу та якості продукції для промислового й житлово-комунального будівництва (великорозмірної стінової кераміки, плиток широкої кольорової гама, легкого керамзиту, труб великого діаметра та ін.).

Промисловість будівельних матеріалів досить рівномірно розміщена по території України, крім Донбасу і Придніпров'я (на Донецьку, Луганську, Дніпропетровську й Запорізьку області припадає понад 30% усього виробництва продукції галузі). Високий рівень розвитку промисловості будівельних матеріалів також у Харківській (7%), Одеській і Львівській (по 5%), Хмельницькій (4,5%) областях та АРК (4,5%).

У перспективі передбачаються реконструкція технічної бази промисловості будівельних матеріалів, подальші механізація та автоматизація технологічних процесів, розширення випуску нових будівельних матеріалів, ефективних збірних будівельних елементів, легких та економічних великомірних конструкцій і виробів поліпшеної якості, а також комплексне використання сировини, ширше впровадження матеріалів супутнього видобутку, вторинної сировини, підвищення якості виробів для будівництва. Географія галузі розширюватиметься з урахуванням подальшого комплексного розвитку економічних районів та областей України, забезпечення повного виконання обсягів будівельно-монтажних робіт.